

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Nr-ri de Duminecă pe an — 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefracate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

România și Grecia.

(R) Regele Carol I al României și George I al Greciei sunt singurii cari în Balcani domnesc peste popoare neslave. Chiar dacă în timpul din urmă propaganda bulgărească n'ar fi fost atât de agresivă, monarhii celor două state neslave tot sunt avizați deci să întrețină cele mai bune relațiuni.

Intrevederea dela Abazzia crește însă în importanță date fiind împrejurările în care s'a întâmplat.

Sunt a se lua în considerație întâiu de toate momentele personale: cei doi regi nu s'au văzut până acum unul pe altul. Deși amândoi se trag din neam împărătesc mare, regele Carol fiind azi unul din cei mai cu vază în tulpina Hohenzollern, iar regele George fiind fiul regelui Danemarcei; deși amândoi sunt înrudiți de aproape atât cu Casa imperială a Germaniei, cât și cu țarul Rusiei, totuși între cei doi regi în trecut pare a fi fost o răceală. Probabil pentru-că fiul regelui Danemarcei, regele George al Greciei, n'a putut să uite cum căpitanul Carol de Hohenzollern, înainte d'a ajunge Domn al Românilor, în războiul de mărire al Germaniei, intrase victorios pe teritor danez, teritor care azi aparține Germaniei. Se va fi adăugat la mijloc și puțină invidie: Carol de Hohenzollern a ajuns domnitor glorios peste un popor pe care Grecii se obișnuiseră nu să-l considere, ci să-l exploateze; ba a ajuns chiar rege, stimat în Europa întreagă, cu toate piedecile multe ce a trebuit să învingă. Se poate apoi ca regele George, ținând seama de sentimentele și aspirațiunile poporului elin, să-l fi văzut, multă vreme, și rival pe regele României: de câte-ori Grecii voiau să întreprindă adică ceva în Macedonia, întimpinau mintea ageră și brațul tare al regelui Carol.

Pățania dela 1897 se vede însă că le-a mai deschis și Grecilor mintea și s'au convins, că nu cu arma în mână, ci păzind pacea, se poate ajunge la bine!

D'aceea Regele George a vizitat pe Regele Carol I. la Abazzia tocmai când guvernul Bulgariei pare că esită încă să pedepsească, cum se cuvine, pe Bulgarii cari pentru a se înstăpâni asupra Macedoniei, nu s'au dat îndărăt nici dela acte de banditism și prin fanatismul lor erau aproape să aprindă Balcanii.

Etată al doilea moment important al întrevederii dela Abazzia.

Cât despre faptul, că cei doi regi s'au văzut la Abazia, pe teren neutru, în țeara celui mai pacinic monarch, nici faptul acesta nu e întâmplător, ci semnifică ceea-ce presa austriacă s'a și grăbit să scoată în relief: semnifică dorința și voința celor doi monarhi d'a întreține bune relațiuni nu numai între statele lor, ci de a se menține pacea în Balcani! Prințul Ferdinand și regele Serbiei au ținut să mani-

festе prietenia lor și solidaritatea între Slavii din Balcani pe când activitatea comitetului macedonean era în floare; e nu numai firesc, dar' era chiar necesar, ca cele două state, atinse de-a dreptul de propaganda macedoneană, să se manifeste și ele.

Prin întâlnirea dela Abazzia România și Grecia au dat de știre că își înțeleg rostul în Balcani, că pe lângă păzirea păcii peste tot, sunt legate între dânsele și prin interese comune. Și Grecii și Românii au putut să creadă până acum că în Macedonia stau față în față ca rivali. După recentele isprăvi bulgare, credința aceasta a trebuit să dispară însă. Așa, că azi Grecii și Românii se prezintă ca amici. Supărările din trecut au fost date uitării și grație celor doi monarhi, în Peninsula Balcanică s'a pus o stavilă puternică turburătorilor ordinii.

Dacă cu toate acestea, unele ziare ruse și franceze — presa franceză secundează în toate celei rusești — caută să dea un caracter agresiv întâlnirii dela Abazzia, aceasta este numai o apucătură. Nici România nici Grecia nu are adică interes ca în Balcani să dăinuiească nesiguranța și cu atât mai puțin să izbucnească tulburări și eventual un războiu. Ele s'ar găsi deci în fața „solidarității slave” numai câtă vreme această „solidaritate” s'a făcut pentru tulburarea păcii, ori în vederea unei acțiuni privitoare la cuceriri în Macedonia.

Dacă este de înțeles însă atitudinea presei ruse și franceze, nu înțelegem pe cea maghiară. E mai mult adică decât bătător la ochi rezerva absolută ce se manifestă în presa maghiară față de întâlnirea regilor Carol și George. Pe când despre scandalul dela curtea regală din Belgrad zărele maghiare aduc zilnic coloane întregi de telegrame și corespondențe particulare și scriu articole de fond regretându-l pe regele Serbiei că a ajuns de batjocura lumii, p'atunci evenimentul dela Abazzia presa maghiară se mărginește să-l înregistreze între știrile zilei.

De ce?

Să nu fie oare între ziaristii maghiari unul mai deschis la minte, care să înțeleagă importanța politica a acestei întâlniri?

Asta nu se poate presupune. Ci din contră: ei înțeleg, dar nu le vine la socoteală să crie despre această abilă faptă politică a Regelui României. Căci mărturisând nu numai rolul deosebit pe care România o are alături de statele din tripla alianță, dar și poziția la care s'a ridicat regele Carol în politica balcanică, presa maghiară n'ar mai pute băgateliza pe Români și nici ar putea să mai imbecite pe Unguri cu imperialismul maghiar ori cu misiunea mare ce nația maghiară este menită să îndeplinească în Orient!

Etată de ce — ni-se pare nouă — presa maghiară este atât de rezervată față de evenimentul politic asupra căruia noi am ținut să ne ocupăm la acest loc nu numai pentru-că

e vorba de regatul român, ci pentru-că în totul noi vedem un șir de fapte săvârșite de regele Carol atât spre binele României, cât și pentru edificarea întregului neam românesc.

Mai ținem să scoatem apoi în relief și împrejurarea, că și această întrevedere — ca și mergerea monarhului nostru la București — se petrece pe când prim ministru și ministru de externe este dl D. Sturdza, ceea-ce eărăși nu est întâmplător, ci este rezultatul aceleiași conștiințe politica inaugurată cu atâta noroc sub marele Brătianu și urmată tot cu aceeași înțelepciune de actualul și mult încercatul sfetnic al regelui Carol.

„Ultima luptă”. Faptul că Tisza István, în discuția din parlament asupra proiectului de lege a incompatibilității, „a depus armele”, declarând că votează pentru proiect, — deși în jurul persoanei sale s'a făcut mult șgomot, că s'ar pregăti cu un „arsenal întreg” pentru a-l combate, — dă ocaziune lui „Budapesti Hirlap” să-i mai dea un... picior:

„Nu mai crede nimeni pe aceia — încheie „B. H.” un prim articol, — cari de dragul puterii au fost în stare să meargă până la ex-lex; dar ei depun armele, deși ar fi de înălțurat, după dînșii, un mare pericol pentru țară. Tisza István e un spirit ager, cap deschis, nu e om de rînd. A primit o rană sângeroasă în imbulzire; dar o rană mortală a primit sistemul, pentru care el a luptat. Oăci în momentul decisiv a trebuit să vadă, că totuși s'a mișcat pădurea birnamică, anunțând biruința ordinei noui, oamenilor noui, a nouilor datorii și tendințe”.

Toate aceste „noutăți”, de cari vorbește organul fostului partid apponyist acum, primăvara, se pare însă că s'ar reduce la o schimbare de persoane: Alte măști, aceeași piesă!

N'ar fi rău însă, ca Macbethul șovinist să și mai aducă aminte de profeția: Regnum... imbecillum!

Presa europeană despre întâlnirea dela Abazzia. „Le Temps”, comentând întrevederea din Abozzia, constată că apropierea între Grecia și România, producându-se în momentul când propaganda bulgară în Macedonia pare a visa pe Români și pe Greci, dobândește o mare importanță politică prin faptul că România și Grecia au aceiași adversari în Balcani și cu deosebire uneltirile bulgare în Macedonia. Oamenii politici din București și Atena oșteaptă ca rezultat al întrevederii dela Abazzia, dacă nu o acțiune comună, cel puțin o apărare comună în contra uneltirilor în chestiune.

„Le Journal des Débats” menține opinia sa, arune că apropierea între Grecii și Români trebuie să lovească în influența rusească în Balcani.

INTELEGERE MAGHIARO-ROMÂNĂ.

Sub acest titlu „Magyarország” în numărul său recent publică următoarea notiță:

„Prinim din partea unui foarte competent politician știrea unei extraordinare de importante inițiative. Izvorul nostru de informațiune ne comunică, cumcă între mai mulți distinși deputați unguri și deputați din România eurge un schimb de scrisori, pînă

du-se chestiunea de a se face propagandă atât dintr'o parte cât și din cealaltă, pentru o vizită ce ar fi să facă deputații unguri la București iar cei din România la Budapesta, ca cu ocaziunea convenirilor amicale să fie înlaturată greșita înțelegere a stărilor de lucruri și să se întemeieze un raport mai intim între legislaturile celor două state vecine. Ideea a fost bine primită în cercurile politice maghiare, și este posibil ca încă sub durata actualului parlament să fie realizată.”

Această știre alui „Magyarország” merită toată atențiunea; și întru-cât spusele sale ar fi întemeiate pe-o realitate de fapte, numai bucura ne-am pute de o „înțelegere maghiaro-română” inițiată în asemenea condițiuni.

În același timp remarcăm o demolire a furiei șoviniste, a cărei organ este „Egyetértés”. Căci independentul care nu perdea ocazia de a desoperi și taxa „comploturi” și „trădări” „valahe”, în numărul său de Sâmbătă, raportând despre petrecerea societății „Petru Maior” din Budapesta, scrie în chipul următor:

Eri s'a ținut societatea „Petru Maior” a studenților universitari români în hotelul Royal petrecerea cu dans împreună cu concert, sub patronajul membrului în casa magraților Dr. Gall Iosif și Mocsonyi Sándor. Au fost de față mitropolitul din Sibiu Ioan Mețianu, Nicolae Popea și Iosif Goldiș episcopi din Caransebeș și Arad. În program au fost de data aceasta și piese ungurești; a făcut mare efect cântatul din violină a d șoarei Valeria Opris. Capii bisericei gr. or. au fost în Budapesta în afaceri oficioase și așa s'a întâmplat pentru întâiași dată că în prezența lor a răsunat musică ungurească în sala strălucită a hotelului Royal. Tinerimea universitară română s'a putut convinge cu această ocaziune, că societatea budapestană împărtășește cu atențiunea cuvenită mișcările cu tendințe și silințe în adevăr culturale; și în același timp tratează după-cum merită orgiile șeparatistice”.

Aceste spuse ale lui „Egyetértés” deși nu dovedesc tocmai o obiectivă judecată, dar, comparate cu obișnuitele sale erupțiuni ultrașoviniste de până aci, credem că însemnează un început de moderațiune.

Când oamenii se calmează, se întâlnesc, e de așteptat ca cel puțin să ajungă să discute.

Chiar și atâta, ar însemna un progres pentru începutul unei înțelegeri româno-maghiare.

O dorește aceasta Maghiarii? Să fie sinceri și consecvenți în pornirea a cărei conture s'au trasat!

Guvernul Sturdza și finanțele României.

Raportul d lui Costinescu.

(Urmare.)

De sigur că toți aceia, cari nu cunosc bine situațiunea financiară a țării, vor bănuși, că guvernul actual a exagerat evaluările în minus. Eroare profundă: toate evaluările bugetului ce v'ă este prezentat, se întemeiază pe constatări și pe încasări reale. Singurul lucru ce nu s'a făcut, și

care nu trebuie să se mai facă nici odată, este, că nu s'a ținut seamă de presupunerile și prooroșii optimiste.

În ceea ce mă privește, am convingerea, că aceste evaluări sunt numai juste; atât de juste încât, dacă vom avea un an agricol normal, bugetul va eși bine, așa cum l'am așezat, proiect echilibrat; dacă vom avea un an rău, se va putea să fim amenințați de un mic deficit, la acoperirea cărui va trebui să avisăm de îndată și mai înainte de a se produce; dacă vom avea un an bun, vom constata cu fericire un oare-care excedent. Să sperăm, că ne vom afla în acest din urmă caz, dar să nu facem capital din această speranță.

Și fantasticul buget din 1900, votat cu excedentul imaginar de 7.000.000 și constatat cu o exagerare de evaluări de peste 89 milioane, și proiectul D-lui Carp, cu o exagerare mai moderată, de 14 milioane și refuzul stăruitor de a intra serios pe calea economiilor, sperând că situațiunea se poate cârpi numai cu 5 milioane economii și prin împovărea comunelor și a județului cu plata clerului și a spitalelor rurale; toate aceste greșeli provin dintr'o eroare fundamentală: credința că ne aflăm într'un moment excepțional, adus de lipsa de recoltă din 1899, și că va fi de ajuns o bună recoltă spre a ne pune în starea anterioară, ba chiar într'o situațiune și mai prosperă.

Aoi stă rădăcina, pe care trebuie s'o risipim. Am avut o dovadă isbitoare despre mărimea acestei rădăcini. Raportorul general al bugetului pe 1900—901 a declarat formal, că nu se poate întemeia, în evaluarea veniturilor, pe un an rău, ci trebuie să se întemeieze pe anii anteriori, care fusese tocmai excepțional de buni. Faptele au dat o desmintire nelinduplicată acestei credințe eronate: anul agricol 1900 a fost bun, și totuși bugetul acestui an a eșit mai rău încă de cât bugetul pe 1899.

Să ne dăm odată seama că nu ne aflăm numai momentan într'o situațiune care trebuie să dispară după prima recoltă bună. Ne aflăm în momentul închiderii erei împrumuturilor exagerate în străinătate, și deschiderii erei de grea muncă pentru plata acestor datorii. Recoltele, fie ori-cât de bune, nu vor fi de ajuns, spre a aduce prosperitatea și belșugul real, în locul belșugului înșelător ce ni-l aduseseră împrumuturile contractate în afară; va trebui să ne dezvoltăm mult comerțul și mai cu osebire industria națională, ca să putem face onoare angajamentelor noastre și să întemeiem serios avuția reală a țării.

Este vădit că dacă D. Carp credea că va putea să echilibreze bugetul Statului cu 6 milioane impozite noi și numai cu 5 milioane economii, cauza era iluziunea ce și făcea despre veniturile statului, pe care le evalua cu o exagerare de 14 milioane. Dar și mai făcea și altă iluziune: își închipuia că comunele și casele județene vor fi în stare să ducă sarcina plății clerului, în sumă de lei 4,157,427 și întreținerii spitalelor rurale cu o cheltuială de lei 1,122,000, și fără multă chibzuală ștergea aceste cheltuieli din bugetul Statului.

Cine cunoaște însă bine țeara în epoca de lipsă specială, în care ne aflăm, știe că

mai toate comunele și județele au a lupta cu deficite. Pentru ce comunele și județele ar fi fost cu mai multă minte decât Statul? Nimic nu a scăpat de epidemia generală: Stat, comune, județe, autorități de ori-ce fel, precum și particularii de ori-ce condițiune, toți ne-am crezut mai bogați decât în realitate suntem, și am cheltuit peste puterile noastre. Excepțiunile nu fac decât să confirme această regulă.

Cele mai multe comune au secăt lista impozitelor din legea maximumului, nu au cruțat nimic spre ași mări veniturile, și astăzi stau cu deficite pe brațe, cu veniturile mult scăzute, și fără puțință de a scăpa altfel din această grea situațiune decât reducând subit și mai mult cheltuielile, în tocmă ca și Statul. Spre a nu cita decât cea mai mare comună din țeară, comuna București, voi constata, că un venit total evaluat la 14,620,000 lei nu se mai poate evalua, după încasări, decât la cel mult 12,800,000, că serviciul datoriei absoarbe singur 5½ milioane, că cheltuielile legal obligatorii mai absorb 2 milioane și că toate economiile trebuie să se realizeze asupra restului de 5,300,000; aceasta presupune o reducere de peste 30%, fără de care nu este mântuire.

Când dar astfel stau comunele și județele, cum să li se mai pună în sarcină cheltuielile pentru cler și pentru spitalele rurale, duse până astăzi de Stat?

Am arătat deja, că acoperirea prin impozite nu se putea dobândi; guvernul actual, după ce a retras din impozite tot atâta cât propunea dl Carp, cu o diferență în minus numai de jumătate milion, a fost totuși nevoit să facă 25 milioane economii, adică 20 milioane mai mult decât economiile propuse de dl Carp, spre a ajunge la echilibriu.

Este însă o mare deosebire între impozitele cum le propunea dl Carp și adăusele, dela cari guvernul actual a dobândit o sumă aproape egală. Dl Carp remania toate impozitele directe, îngreuiă impozitul asupra patentelor, într'un moment, când comerțul nu mai poate suferi nici o sarcină, crea două impozite noi, cel pe capitalurile mobiliare și cel complementar, întreprindea în fine o lucrare, care cere studiu și multe discuțiuni, și toate acestea numai pentru 6 milioane. Guvernul actual a dobândit 5½ milioane într'un mod mult mai simplu, adăugând ½% la impozitul financiar, fără a-l modifica într'un nimic organismul, adăugând o zecime asupra impozitelor directe, ceea-ce echivalează în mare parte cu un impozit complementar, și adăugând 10% asupra taxelor de transmisiune pe moșteniri și mutațiuni. Superioritatea acestei soluțiuni pentru nevoile urgente și în situațiunea în care se află țeara, nu este de tăgăduit.

Chiar adimițând ipoteza de neadmis, că ar fi fost prin puțință a se mai pune impozite, oare datoria ori-cărui om de Stat, și chiar a ori-cărui om de bine, nu era de a se întreba: nu este mai înțelept, mai spre folosul țării de a se face economii, decât de a se înmulți și îngreuiă impozitele?

Care este cauza situațiunii financiare nenorocite, de care suferă astăzi țeara? Neapărat, numai cheltuielile nebune.

Atunci leacul este de sine arătat: să restrângem cheltuielile.

Era lesne de constatat risipa culpabilă în mulțimea și luxul lucrărilor publice, risipa în înmulțirea funcțiunilor publice peste ori-ce măsură și în afară de ori-ce trebuință, risipa în urcarea tuturor lefleur Statului mai sus decât sunt în State cu neasemnare mai avute decât România.

Deci, a înceta lucrările întreprinse peste puterile noastre, a împușina numărul funcțiunilor, a reduce lefurile după o măsură dreaptă, aceasta era de făcut, și aceasta a întreprins cu curaj și cu dăruire de țeară guvernul actual.

(Va urma.)

Criza morală în Serbia.

Atențiunea lumii întregi e aștințită spre micul regat de peste Dunăre; ziarele aduc coloane întregi de rapoarte și articole despre cele ce se petrec în Serbia și în special în capitala Belgrad, ba chiar în palatul domnitorului.

Trebue să se petreacă acolo sau lucruri mari, sau foarte scandaloase, ca să facă așa senzație!

Din nenorocire, avem a face cu cazul din urmă.

Am raportat deja într'un număr precedent al ziarului nostru despre scandalul *Vasici - Marincovici*, care a pus într'o tristă lumină moralitatea păturei superioare din micul regat, nelipsind totodată ca urmare a aceluși scandal o criză politică internă și — o discreditare în afară a regatului obrenovicesc.

Mai multe persoane oficiale sus puse sunt cu desăvârșire compromise, pe o scară așa de întinsă, încât ministerul de interne la ordin superior s'a văzut îndemnat să adreseze prefecturilor o circulară, prin care se ordonă ca nici o cercetare să nu se pornească contra acușărilor cari au o înaltă poziție socială, ci la fiecare cas special să se ceară întâi opiniunea ministrului.

O mai dureroasă înjosire a justiției, o mai mare protejare a corupției, nu poate exista decât acolo, unde nimic n'a mai rămas sfânt, nimic moral, nimic cinstit.

Să fie oare în acest hal moștenirea rămasă de *Milan Obrenovic*? Fără de a da vre-un verdict, vom

pătrunde în „conac“, căci — perdeaua e ridicată deja.

Este în deoște știut, că unul din motivele pentru cari tânărul rege *Alexandru* s'a căsătorit cu veduva inginerului *Mașin* a fost împlinirea unei „datorințe cavaleresti“. Ca urmare, se aștepta în timpul din urmă ca regina *Draga* să dăruiască un vâstar dinastiei *Obrenovic*. Dar în loc de a se împlini așteptările, lumea se pomenește — se zice — că regina se prefăcea a fi în stare gravidă, pentru a înflă o așteptată progenitură a surorii sale, contrabandând un descendent regal! Murind noul născut fără vreme, menit de a fi prezentat regelui ca progenitură a sa, tot planul de eludare se descopere — și ajunge în publicitate tragedia unui rege, încunjurat numai și numai de șantagi, corupțiune și perversitate.

Înșelat în sentimentele cele mai sfinte, jertfă a nobleței sale, suflet chinuit unde mai poate fi altul ca al regelui *Alexandru*? Dujmănit de tatăl său până în ceasul din urmă, necotit de mamă-sa, înșelat de soție, pe care a ridicat-o din clasa săracilor, punându-i pe cap coroana regală, — suflet tânăr, sincer și doritor de bine... aceasta îi este moștenirea părintească!

Aspectul în care ne prezintă știrile sosite din Belgrad criza morală din Serbia, acesta este.

Să fie la mijloc mistificări de ale presei? Odată perdeaua ridicată, va trebui deplină lumină să se facă. Și cine nu s'ar bucura ca toate cele înșirate să peară ca fumul în vânt?

Adevărul nu va mai putea sta multă vreme ascuns.

Spicuri din presa maghiară.

„Slava“ — „tradare de patrie“.

Un „patriot“ oare-care din Ungvar, pare a fi mai prudent când își ascunde numele față cu „*Magyar Szó*“, decât cum a fost când a vorbit în congregația comitatului său, interpellând pe șpăpaul: dacă are cunoștință că elevii institutului gr. cath. de acolo se salută și salută pe profesori cu „slava“!

La această senzațională descoperire a unui fapt împlinit de „tradare de patrie“, după spusele organului *ex-caporaliului de panduri* au rămas consternați (poate au le-

Această se poate susține și despre d-șoarele surori: *Dora Teiber* (Sanda, soția primarului) și *Aglaia Teiber* (Smarașia lui Farfuridis). Cea dintâi a redat corect și precis pe primăreasa, conștie de poziția sa și ambițioasă, tot-odată, și atot-știutoare a tainelor iubirilor din sat; iar a doua a fost o adevărată belea pe capul bietului Farfuridis (nu zic că și afară de scenă ar fi așa).

Cu deplin succes s'au achitat și d-șii *Eusebiu Hostiuc* (în operetă primar, erb numele de Vasile Frunză), recunoscut în deoște și apreciat pentru vocea și pentru înfățișarea sa vrednică de ori-ce operă; *Adr. Forgaci*, răsplătit cu frenetice aplauze pentru dexteritatea, cu care a reproduș atât de viu și natural toate stările sufletești și mișcările atât de caracteristice ale notarului *Haralamb Călmărar*; *Dr. Grigorie de Pantasi* — pentru arta, cu care ni-a înfățișat în mișcările și graiul său pe grecul Farfuridis; *Stef. Scalat*, apreciatul tenor în rolul ciobanului Stan — pentru acuratețea și dărușia, cu care a interpretat în duetele sale (cu *Florica*) accentele iubirii; *Const. Hostiuc* (în rolul pescarului bețiv *Chiriță*), — pentru originalitatea cu care a imitat pe bețivul de profesie din creștet în tâlpi; *Stănică Berariu* — pentru înfăși-

Ziua „Moșului Ciocărlan“ în Cernăuți.

Cernăuți, la 4 Maiu n. 1901

(Urmare și fine).

Și tot așa-s la locul lor și celelalte timpuri ale operetei.

În scurt, opereta a ținut — se vede — și a și succes să ajungă scopul moral: de a combate relele și a le prezenta ca rele în sine și în consecințe și de a le reduce la starea de făcute imposibile; — scopul național: de a ridiculiza străinismul și a-l face de ocară; de a cultiva îndemnul de a voi, și speranța că, în vreme de nevoie, Românul și mai mult poate pentru apărarea caracterului său național — dacă vrea. Atâta referitor la sugetul și tehnica operetei.

În cât pentru *musica* operetei, cu variațiunea ei amăsurată felurimei sentimentelor și pornirilor unui sau altui personaj, se contopia cu textul operetei într'o dulce și armonioasă unitate; — și din totul părea că transpiră accentele cele mai furtive și mai pline de putere din viața suf. scă a poporului. Așa a fost interpretat

mul și psihologia lui, cuprinsă în doina cea plină de drag, de dor și de jale a celor ce se iubiau; așa — conștiința de sine și de rostul de a fi al personajilor ce purtau acțiunea; așa curajul ș. a., — în scurt: întreagă firea și temperamentul poporului. Mai adânc nu mă simt — la drept spunând-o, nici chemat, nici în stare a dejuceca în această parte a operetei. Adaug însă, că aceasta a fost în general impresia ascultătorilor privitori. Dar a contribuit la potențarea efectului încă un moment: totul ce vedeai pe scenă, afară de grecoțel, de Smarașia și de notarul, era românesc. Își era mai mare dragul să privești costumele naționale și să-ți ridi inima de bucurie, că mai vezi și ceva așa de românesc, pe aici mai ales.

Să nu detragem însă nici actorilor ceea-ce lor li-se cuvine. Toți cu toții au stat mai pe sus de așteptări; a expune succesul, cu care unul sau altul s'a degajat de rolul său, ar însemna a prinde la un lucru, care de mai înainte ești sigur că nu-l poți deseșvirăit scoate la cale. Numai o datorie de corectitate îmi fac, când relev ceva mai amănunțit deplin succesele prestațiunii ale d-șoarelor angajate în operetă, și aceasta pentru binemeritata recunoștință,

de care le-a împărtășit de-ardul publicul privitor.

Între d-șesele, d-șoara *Aglaia Lupu*, (*Florica*), absolventă a conservatorului din Viena și binereputată pe acest teren, ca totdeauna — și de astădată a fost la culmea așteptărilor, mai ales în acele părți, în cari prin cântec și vorbă, precum și prin întreaga ținută a știut interpreta deoparte afecțiunile pentru Stan, iar de alta ni-a redat în originalitatea ei tipul fetei românce dela sate: pe cât de mult și sincer iubitoare, pe atât și de modestă, sficioasă. Pe lângă scena din casa moșului Ciocărlan, a esecalat mai ales în scena I, tabloul II din actul II, precum și în cea din codru.

D-șoara *Hedvig Bucher* (ca *Tincuța*, fică alui Farfuridis), deja dela acest prim și timpuriu debut pe scenă a dat dovezi prin drăgălășia înfățișării și a mișcărilor, și prin vocea sa despre cele ce în viitor cu tot dreptul i-se vor pute aștepta să le presteze pe acest teren.

Deosebit de succes s'a achitat în duetul din pădure, unde se abătuse cu *Florica* după alungarea acesteia dela casa lui Ciocărlan, precum și în duetul cu *George*, la horă în sat, dar și acasă, ca fată de crășmar.

șinat chiar „sincerii patrioți”, care îl ascultaseră. Deci, întreabă *Bánffy*:

„Are cunoștință, și în ce mod are de gând guvernul să procedeze pentru reprimarea acestui nou atac de bandit a acțiunii naționalităților?”

— Spune, zău, cititorule, n'a înnebunit de tot baronul? Ori cel puțin un Moritz al lui?!

Noutăți

Arad, 20 Maiu n.

Știri personale. Prea Sfinția Sa Dl. Episcop *Nicolae Popa* se află de Daminecă în Budapesta, unde s'a dus ca să iee parte la ședințele Fundațiunii „Gojdu”. — Prea Cuvioșia Sa Domnul Archimandrit *Filaret Musta* a călătorit Marți la Budapesta, ca să participe la ședințele delegațiunii congresuale pentru despărțirile ierarhice.

Nouă canonic. Domnul *Ioan V. Rusu*, paroch și protopop în Sibiu, a fost numit de Majestatea Sa, în locul vacant de canonic de fundațiune regescă. Fost mult timp profesor la școlile din Blaj, autorul unui volum de „Istoria Transilvaniei”, trecut apoi la Sibiu ca protopop, Păr. Rusu a propus vreme îndelungată limba română la gimnaziul de stat din Sibiu.

În locul rămas vacant prin moartea Dr. ului *Ioan Rațiu*, a fost ales de capitolul Bobian de canonic Dr. *Isidor Marcu*, până acum secretar mitropolitan și asesor consistorial.

Logodnă. Dl. Dr. *Ioan Rațiu*, candidat de avocat în loc, s'a logodit Duminecă (19 l. c. n.) cu tineră și amabilă doamnă *Georgina Roșescu* născ. *Antonescu* din Arad. — Trimitem sincere felicitări tinerilor logodiți.

Intru amintirea lui Mihai Viteazul. Serbările iubire pentru amintirea morții eroului Domn s'au fixat definitiv de Liga culturală. La 20 Maiu v. va fi procesiune la mănăstirea „Dealul”, unde se păstrează teasta capului Voevodului Mihai Viteazul. La 21 va avea loc în București congresul Ligii culturale. Afară de aceasta vor avea loc serviciile divine în capitală și județe. Va ține o conferință dl. prof. Dr. *Dimitrie Onciul*, vor urma apoi teatru, banchet și alte serbări.

șarea de adevărat tip de flacăra la stat și la vorba respicată românească în rolul lui *George* iubitul *Tincușel*, precum și pentru colaborarea la textul operetei. De asemenea bine s'au achitat și d. n. *N. Dașchević* (morarul satului), Numitor *Liviniuc* (vânătorul Mihai), D. *Mitrofanović* (pășitor de noapte) și toți ceilalți.

Publicul present a ținut a-și manifesta deplină mulțumire față de autorul dl. T. cav. de *Flondor*, din partea „Armoniei” și a aristocrației prin câte-o cunună frumoasă de argint, ear societ. acad. „*Jurimea*” prin alta drăgălașă din frunze; față de diletanți prin mulțimea de cunună și buchete, carți, mai ales la încheierea operetei, cădeau ca ploaia și peste tot prin freneticele aplauze, ce provocau atâtea repetiri.

În hora din sat (actal III) s'a jucat „hora”, „arcanul” și „călușerul” (două figuri numai). Prin toate s'a impus mai ales strășinilor.

Medalie comemorativă în onoarea dlui V. A. Urechii. Studenții universitari din București au luat hotărârea, ca în memoria retragerii de la catedră a dlui V. A. Urechii, să facă o medalie comemorativă. Aceasta va avea de o parte efigia domnului Urechii, anul nașterii 1834 și o ramură de laur; pe partea cealaltă inscripțiunea: „Iubitului profesor de istoria și literatura Românilor. 1857—1901. Tinerimea universitară română închină această medalie.” Medalia se va bate la Paris.

Peregrinagiu la mănăstirea Prislopului. Prea Ssa episcopul gr. cat. al Lugojului Dr. *Dimitrie Rădu*, prin o epistolă pastorală aduce la cunoștință, că la 19 l. c. n. va conduce un peregrinagiu la mănăstirea Prislopului, îndeplinind însuși acolo funcțiunile sacre. Mănăstirea Prislopului întemeiată de *Nicodim* sfințitul în veacul XIV, pentru a cărei restaurare s'a adunat prin colectă publică peste 2500 coroane, se află situată într-o poziție din cele mai romantice, în munții din țara Hațegului, la o depărtare de două ore dela orașul Hațeg.

Peregrinii s'au adunat la biserică din Silvașul superior și de acolo în procesiune sacră, în frunte cu arhierul, au mers pe jos cale de una jumătate de oră până la sf. mănăstire.

Epilogul casului Păiker. Sâmbătă s'a publicat sentința senatului universitar, prin care opt studenți, conducători ai tulburărilor, au fost relegați pe câte jumătate de an, ear ceialalți găsiți vinovați pentru scandal au primit dorgatoriu.

Nouă omoruri politice bulgărești. Uneltirile comitetului bulgar-macedonean earăși au victime. Se anunță adevărat din Belgrad, că învătătorul *Pera Constantinović* din comuna Srce (vilaietul Monastir) a fost asasinat de un Bulgar tocmal când se afla în școală. Atât din felul asasinatului, cât și din alte împrejurări s'a putut constata necondiționat, că asasinul este o unealtă a comitetului macedonean.

Tot asemenea a fost și un Român ucis de Bulgar. Din Salonichi se anunță, că în Teveția, aproape de Castor, cinci Bulgari au tăiat în bucăți pe Macedo Românul *Ioan Sfelica*, pentru că acesta nu voise să-și dea copii în școala bulgărească.

Cununie pe patul de moarte. Diurnistul, în funcțiune de 20 ani, *Czertenjek* din Becicheerocul Mare, căzând greu bolnav a fost dus la spitalul Iosefin. Acolo a fost îngrijit de tineră soră de caritate *Maria Gricsanetz*. Bolnavului mai îmbunătățindu-și se starea, el pleacă din spital; și îi însoțește îngrijitoarea sa, căci o dragoste vie se aprinsese în inimile lor, hotărâți de a se căsători. Dar în grabă boala năpădi earăși pe diurnist, așa că prevăzându-și apropierea neîntârziată a morții, ei încheie căsătoria grabnic, ear două zile după căsătorie el moare. Tineră văduvă, după o căsnicie de două zile, a rămas într-o cumplită jale și desperare după soțul său iubit.

Cum trăește Krüger în Europa. — Asupra modului cum trăește președintele Krüger, în Europa, zărele din Amsterdam publică următoarele: *Krüger* se scoală la șase ore dimineața. După ce a bătut cafeaua, citește o oră Biblia și-și fumează pipa, pe care în genere n'o scoate din gură decât când mănâncă. După ce a citit Biblia, i-se cetesc scrisorile și telegramele, care sosesc zilnic în număr mare. El ține mult, ca să i-se cetescă toate articolele anglofobe din presa franceză și cu cât aceste articole sunt mai violente, cu atât se bucură mai mult. Dacă vremea e frumoasă, el se plimbă cu trăsura, care poartă blasonul Transvaalului și al căreia lachei poartă livrea verde ca altădată în nenorocita republică. Șeful poliției transvaaliene *Bredell* face garda personală a președintelui.

Afacerea Tisza — „Magyar Szó”. Sub titlul „Tradarea Tisza”, organul baronului *Bánffy* a atacat cu nespusă violență pe contele *Tisza István*, pentru retragerea sa în chestiunea incompatibilității. *Tisza* a trimis martori redactorului responsabil al lui „*Magyar Szó*”, lui *Pály Ede*. Martorii amânduror părților au încheiat proces verbal de aplanare a incidentului, după ce *Pály* a declarat, că nu a atins onoarea personală a contelui *Tisza*, ci a combătut numai acțiunea lui politică.

Cununii în teatru. O foaie engleză scrie, că în teatrul din Halifax nu de mult s'a petrecut un rar spectacol: în decursul unei reprezentații adevărată s'a săvârșit pe scenă o cununie adevărată. În numitul teatru juca tocmai trupa Operei Baker din orașul Boston și doi din membrii trupei în piesa „*Erminie*” și-au jurat pe scenă credință conjugală. Actul cununiei s'a făcut după actul II. al piesei prin preotul bisericii universale din Halifax, care, deși într'un cerc cu totul neobișnuit, a săvârșit ceremonialul în toată liniștea și după toate prescripțiunile. Numita foaie engleză știe mai multe asemenea cazuri, când pe scenă s'au încheiat cununii veritabile. Astfel, zice, înainte de asta cu câțiva ani s'a săvârșit una pe scena Operei din Newark; tot asemenea și în Atlanta s'a întâmplat înainte de asta cu câțiva ani, că preotul a cunoscut o păreche tineră pe scena teatrului. Să nu se uite însă, că toate aceste cazuri s'au petrecut în America, în Statele Unite, — unde mai ales se întâmplă toate minunățiile.

Un autor fericit. O telegramă expedită din „Lumea Nouă” vestește, că un editor din Chicago, a oferit lui *Enric Sienkiewicz*, să-i cumpere viitorul său roman cu prețul de 25 b. cuvântul.

Această comunicare, care ne dă o varietate paradoxală a tipului legendar, cam demodat, al unchiului din America, dă fericitului romancier al operei „*Quo Vadis?*” un nou record, — acel al dreptului de autor. Nu e numai scriitorul cel mai cetit din lume, ci și cel mai plătit. Douăzeci și cinci de bani cuvântul, ceea-ce face aproape un milion întreg volumul. Literatura își are seniorii săi. În mod precis, în momentul când s'a dat de această telegramă, o corespondență din Nice ne înștiința, că *Sienkiewicz* părăsise Nice întovărășit de familia sa, cu scop de-a pleca spre Corfu, unde crede că va scrie viitorul său roman, al cărui erou este regele *Ioan Sobieschi*, care e o însemnată figură națională a Poloniei și a trecut și prin zărea cronicelor noastre.

Bibliografie. În editura lui *W. Kraft* în Sibiu au apărut: „Drepturile și datorințele învătărilor confessionali români” de inv. *P. Conda*. Prețul de boltă e de cor. 350. Se poate procura prin toate librăriile. Causa nemulțămirii și conflictului, ce adesea se ivește între învătător și autoritățile școlare, în cele mai multe cazuri nu e alta decât necunoașterea drepturilor și datorințelor, — atât din partea învătărilor, cât și a autorităților școlare. În vătărit mai vechi se mai știu orienta în unele afaceri pe baza experienței, cel noi însă sunt aproape cu totul neorientați asupra datorințelor, și mai ales asupra drepturilor, ce le compet. Cartea dlui *Conda* e merită a pune capăt acestor triste stări de lucruri, dând îndigățările cele mai de lipsă în toate afacerile ce privesc pe învătători, pe scaunele școl. și pe inspectorii de școle confessionali.

Recomandăm această carte tuturor învătărilor constît de chemarea lor, căci ea nu e ertat să lipsească de pe masa nici unui învătător.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 19 Maiu. Un raport din *Capstadt* spune, că generalul bur *De Wett* a năvălit din nou în *Capland* cu trupe puternice și cu mai multe tunuri. **Revoluția în Capland e în creștere.** Într'un district dela nord, lângă *Mariasburg*, *Burii* au înfrânt o trupă de Englezi, din care au căzut 11 morți, 23 răniți și 42 prizonieri.

PARTEA LITERARĂ.

INTRODUCERE

la
„ISTORIA LITERATUREI ROMÂNE”,
de
N. IORGA.

(Continuare).

Cuvintele acestea răsbătură, între școlarii doritori de cultură, între preoții răspândiți în toată țeara, între toți aceia care puteau citi și înțelege o carte. Fiii de iobagi aflară că strămoșii lor au stăpânit lumea și au luminat, pe un timp când popoarele care acum dețineau puterea și monopolisau cultura erau barbari rătăcitori în stepe. „Plebea valachă” se simți la auzul acelor cuvinte cea mai îndreptățită la mândrie dintre aristocrațiile etnice.

Curentul acesta, însuflețit de idei mai luminoase decât oricare, îndreptat spre ideale mai înalte, susținut de strate mai adânci din poporul românesc, această mișcare regeneratoare dură mai mult decât toate celelalte, fiindcă dela început zguduise mai puternic decât dînsele. Multă vreme însă influența școlii nouă asupra Românilor din principate fu aproape nulă, cu toate că existau legături între cărturarii din Ardeal și boieri cu învățătură din Moldova și Țeara-Românească.

Aici lumina școlii din Râmnic, școlii din Putna nu se stinsese încă și cultura religioasă își producea înainte roadele literare, spre folosul limbii românești. Dar un călugăr rus, dintre acei reformatori aspri ai vieții monastice, care, moralizându-o, o îndreaptă în aceeași vreme către ocupațiile literare, se stabilă, trecând prin Atos, în Moldova și adună în jurul lui, la *Dragomirna*, la *Secul*, la *Neamțu*, un sobor de harnici lucrători pentru cultură. Elevii lui *Paisie*, apostolii lui, dădură, prin lucrul lor fără contenire, un nou avânt culturii mănăstirești.

După manuscrise necunoscute înainte, după numeroase ediții ale originalelor, cărțile religioase fură îndreptate sau traduse din nou și tipărite, una după alta, în tipografia mănăstirii din care *Paisie* își stăpâna adeptii, sau în tipografia, îmbogățită, reformată, a Mitropoliei din Iași. Aici la Mitropolie, aderenți ai curentului nou ocupau scaunul arhiepiscopesc, și *Iacob Stamate*, *Veniamin Costachi*, ucenicii ai școlii din *Neamț*, luară loc printre cei dintâi și mai meritoși sprigintori ai civilizației românești.

Paisienii vedeau în scriitorii ardeleni niște propagatori ai înșelăciunii religioase, niște răspânditori ai Unirii hibride și ipocrite, care umplea de indignare și de desgust pe acești aspri ortodocși. Curentul religios din principate, isvorit din pravoslavnice și mergând pe căi pravoslavnice pentru mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletului, nu se putea amesteca cu acel curent de cultura ardeleană, care, laic, național în scopurile sale, provenite din actul de Unirea Românilor din Ardeal, din vnzarea adevărului dogmatic, tradiției sfinite a părinților pentru blidul de linte al egalității cu națiunile dominante ale provinciei. Căruții nu se puteau înțelege cu impurii, credincioșii cu rătăciții, „țșranii” cu învățații din școlile „latine”.

Dar un alt curent se manifestă îndată, care răspândi lumina între mireni, o lumină de toleranță, de filosofie europeană, și ajută pătrunderea în principate, când veni momentul, a ideilor ardeleni. Multiple influențe, pe care le vom cerceta în amănunte, aduseră împărtășirea Românilor din principate cu literatura, cu spiritul Europei civilizate.

(Va urma).

Ed. dr. *Aurel Popovici Barco*
Red. Respons. *I. Bărbăntă*

Concurs,

pentru postul de contabil la „Dunăreana“ institut de economii și credit societate pe acțiuni în Timiș-Cubin (Temes-Kubin).

Salar anual Cor. 1000 și locuință, încălzit și luminat în localul institutului.

Competenții se-și trimită recursurile instruate cu certificatele trebuincioase până la 15 Iunie 1901.

Denumirea definitivă după un an de serviciu.

T.-Cubin 15 Maiu 1901.

606 3-3

Direcțiunea.

In Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnizorul de curte al altetelor Lor ces. și reg. Arhidacelui Iosif și Archiducesei Clotilda.

Budapesta IV. Văezi-uteza 15.

Intemeiată în 1863.

De cincis ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Totfelul de ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felone cu prețuri avantajoase, precum și prapori și steaguri pentru biserici societăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocazii.

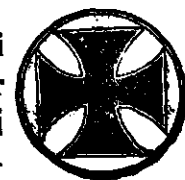
Potire, sfetnice pentru altar și de animat precum și cruci, apoi icoane sfinte pentru iconostas foarte bine executate. Plasnițe executate în deferite variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimitem francate.

592 7-24

Cruce dublă electro-magnetică vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți migrene, neuralgie, impede-

lația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare mornală a medicului se vindecă prin electrici-

tate. Insușirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent când pădeoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurădei că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. publice asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost officios oprit fiind nefolositor, pecând aparatul meu e ingenere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja eftinătatea cruceimele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e fl. 3. | Prețul aparatului mic e fl. 2 sau
sau Cor. 6. — folosibil la morburi | Cor. 4. folosibil numai la copii și
cari nu sunt mai vechi de 15 ani. | femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

596 6-25

Albert Müller, Budapesta, V., strada Vadász 42. K
Colțul stradei Kálmán.

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fler
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
5.) „Principiile politicele“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50
7.) „Războiul pentru neatârănare“ de George Coșbuc.	—	1.20
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.60
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.60
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Școopol,	—	1.50
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.